

Fraknói (Frankl) Vilmos (1843–1924)

A dualizmus kori magyar történetírás egyik legtermékenyebb konzervatív alakja, egyháztörténész, akadémikus. Zsidó polgári, értelmiségi családból származott. Apja Frankl Sándor uradalmi orvos volt a Nyitra megyei Ürményben, aki már gyermeke születését megelőzően kikeresztelkedett, s fiát egyházi iskolába járatta. Az ifjú Nagyszombatban és Esztergomban töltötte középiskolai éveit. Már 1861-ben akadémiai pályázatot nyert. 1862-től a pesti egyetemen tanult teológiát és bölcsezetet. 1864-ben bölcseleti doktor és tanár lett a nagyszombati érseki főgimnáziumban, 1865-től misés pap, aki hamarosan az esztergomi papnevelőben tanít. 1874-től vette fel a Fraknói nevet. Már 1870-ben az MTA levelező, majd 30 éves korára annak rendes tagja lett, sőt 1879-től – Arany Jánost követően – az Akadémia titkáráként tevékenykedett, 1889 és 1892 között annak másodelnöke volt. 1875-től az Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának (ma Országos Széchényi Könyvtár) őre, 1879-ben a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelője lett. Egyházi tisztségei valamivel szerényebbek voltak: nagyvárad kanonok és szekszárdi címzetes apát lett ugyan, megyés püspök azonban nem. 1890-től két évtizeden át – igaz, megszakításokkal, de – Olaszországban élt. Úgyesen forogatótt vagyona egy részéből Rómában magyar történeti és művészeti intézetet alapított. Több európai akadémia, társaság és tanács tagja volt (Krakkó, Belgrád, Róma, Posen). Szerkesztette az Akadémia „Értekezések a történettudomány köréből” című kiadványsorozatát (1872–1878), az akadémia évkönyveit, értesítőjét (1878–1889) és a Magyar Könyvszemlét 1876-tól 1879-ig. 1903-ban a Kisfaludy Társaság tagja lett. Gazdag történetírói munkássága igen jól példázta, hogy az egyháztörténet mennyire nem szakítható el a magyar történetírás egészétől. Hatalmas munkabírását és tehetségét jól példázta, hogy mintegy háromszázhatvan művet (könyvet, tanulmányt, cikket) írt.

2000-ben a nemzeti kulturális örökség minisztere Fraknói Vilmos-díjat alapított. A díjat évente november 20-án, a jeles történész halálának évfordulóján adják át. Azoknak adományozzák, akik munkássága kiemelkedő a teológia, filozófia vagy az egyháztörténelem területén, illetve akik tevékenységükkel előmozdították a magyar vallási élet megújulását és a teológia oktatásának fejlődését. A 2010-ig díjazottak között szerepel Bolberitz Pál, pap, filozófus; Mészáros István, neveléstörténész; Korzenszky Richárd, tihanyi perjel; Jakubinyi György, gyulafehérvári püspök; Erdő Péter, bíboros, prímás; Jelenits István, piarista szerzetes, teológus; Adriány Gábor, egyháztörténész; Kilián István, irodalomtörténész. Minden évben két magyar állampolgár és egy magyar nemzetiségű, nem magyar állampolgár részére adományozható.

Munkái:

- *Magyarország története. Katolikus gimnáziumok középosztályai számára. Második, javított kiadás. Pfeiffer Ferdinánd, Pest, 1863. 258 l. 1864. (2. javított kiadás) 1865. (3. kiadás)*

Irodalom:

- *Történetíróink munkássága: Fraknói Vilmos. Századok, 1909. 7. sz. 621. l.*
- *Áldásy Antal: Fraknói Vilmos emlékezete. Katholikus Szemle, 1925. 8. sz. 449-460. l.*
- *Tóth László: Fraknói Vilmos (1843-1924). Magyar Könyvszemle, 1924. 1-4. sz. 98-105. l.*

- *Áldásy Antal: Fraknói Vilmos (1843. febr. 27–1924. nov. 20.). Századok, 1924. 7-10. sz. 837-841. l.*
- *Csánki Dezső: Fraknói Vilmos (1843-1924). Levéltári Közlemények, 1924. [1. sz.] 208-211. l.*
- *Rottler Ferenc: Fraknói Vilmos (1843-1924). In: Rómer Flóris – Ipolyi Arnold – Fraknói Vilmos: Egyház, műveltség, történetírás (Magyar történetírók tára). Gondolat, Budapest, 1981.*
- *Rosdy Pál: A tudós pap emlékezete. Százhatvan éve született Fraknói Vilmos. Új Ember, 2003. márc. 30. 13. sz.*

<http://t3.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRvOszC5BTkVtygsC1-NWUXMYYY-PN0cKjZjXanxXXMvXJJ8glKhg>